

Eliza Wojtasik
II Liceum Ogólnokształcące im. Króla Jana III Sobieskiego
ul. Sobieskiego 9, 31-136 Kraków
tel. 664492501
e-mail: dewonek@interia.pl

Material pomocniczy nr 1

grupa 1

Wulkanizm charakteryzuje się fazami różnej aktywności, które przeplatają okresy spokoju - wulkan przechodzi w stan uśpienia lub wygasa. Może być to spowodowane spadkiem ciśnienia magmy w komorze magmowej lub zmianą położenia wulkanu względem *plamy gorąca* (ang. hot spot). Nad takimi plamami powstają głównie wulkany tarczowe, które są charakterystyczne dla Hawajów (schemat powstawania wysp nad tzw. *pióropuszcami płaszcza* dostępny na stronie

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/57/Hawaii_hotspot_poster.jpg), [dostęp: 25.01.2016].

grupa 2

Charakterystyczna dla wulkanów efuzywnych lawa może przybierać różne formy np. wskutek podwodnych erupcji powstają *lawy poduszkowe*, zwykle o składzie bazaltowym. *Lawa pāhoehoe* ma postać sznurowatych smug, silnie poskręcanych oraz powyginanych. Lawa *aa* jest lawą bazaltową i charakteryzuje się chropowatą, poszarpaną powierzchnią. Pojęcie to powstało na Hawajach i pochodzi od okrzyku bólu, jaki wydawali Polinezyjczycy, biegając boso po kaleczącej skale (zdjęcia rodzajów law są dostępne na Wikimedia Commons).

grupa 3

Wulkany szczelinowe (linearne) charakterystyczne dla stref ryftów dostarczają najwięcej lawy (około 75% lawy osiągającej powierzchnię Ziemi). Skutkiem ich erupcji jest powstanie rozległych pól lawowych zwanych *trapami* (największe zajmują powierzchnię do 0,5 mln km²). Wyglądem przypominają one olbrzymie schody. Przykładem są trapy Półwyspu Indyjskiego na Wyżynie Dekan. Wg naukowców rozległe procesy wulkaniczne, do których doszło na płaskowyżu, poprzedziły wymieranie dinozaurów z końca epoki kredowej.